

РОЛЬ АУДИТУ У ВИЯВЛЕННІ ШАХРАЙСТВА

Парфентій Л.А., Смоліна К.О.

*Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ,
м. Суми*

У процесі здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства його працівники і навіть управлінський персонал можуть вдаватися до певних видів фальсифікації та перекручень. Недосконалість деяких нормативно-правових актів, недостатня ефективність системи фінансового контролю, складність і багатоступеневість фінансово-економічних відносин, некомпетентність, юридична необізнаність, недбалість, безвідповідальність і недоречна довірливість власників, керівників підприємств і приватних осіб зумовлюють можливість здійснення шахрайських дій.

За результатами Всесвітнього дослідження економічних злочинів та шахрайства 2020 (Результати опитування українських компаній) [1] 51% респондентів в Україні постраждали від шахрайства за останні 24 місяці. Цей показник вищий, ніж середній у світі (47%), та зріс порівняно з 48% у 2018 році. Топ 5 видів шахрайства формують: 47% - незаконне привласнення майна, 47% - хабарництво та корупція, 31% - шахрайство з боку клієнтів, 31% - кіберзлочини, 31% - шахрайство у закупівлях. У 25% випадків шахрайські дії здійснювали співробітники організацій, у 41% - третя сторона, ще у 25% випадків мала місце змова між співробітниками і третьою стороною.

Шахрайство є одним з факторів впливу на вірогідність фінансової звітності підприємства, що призводить до втрати довіри громадськості та потенційних клієнтів компанії. Відповідно до міжнародних стандартів аудиту шахрайство — це навмисно неправильне відбиття і подання даних обліку та звітності службовими особами та керівництвом підприємства. Шахрайство полягає в: 1) маніпулюванні рахунками та подробиці основних документів, реєстрів бухгалтерського обліку та звітності; 2) навмисних змінах записів в обліку, які спотворюють характер фінансових і господарських операцій з метою порушення законодавства та/або прийнятої на підприємстві облікової політики; 3) навмисному здійсненні неправильної оцінки активів і використанні неправильних методів їх списання.

Варто зазначити, що будь-яке навмисне викривлення фінансової звітності спрямоване на досягнення конкретних цілей окремих осіб або груп осіб. Перш ніж виявляти викривлення та визначати його причину, аудитор повинен чітко розуміти можливі мотиви та особисті цілі шахрайства.

Отже, шахрайство є негативним явищем, існування якого не обмежується певним етапом розвитку ринку, воно поступово змінюється та набуває нових форм і типів. Зменшення кількості випадків шахрайства можна досягти шляхом залучення аудиторів, у тому числі внутрішніх, що б дало змогу ефективно контролювати діяльність підприємства.

Література:

1. Всесвітнє дослідження економічних злочинів та шахрайства 2020. PwC. 2020. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2020/gecs-ua-2020-ukr.pdf> (дата звернення: 08.02.2021).